

MARTIN POGLED

Autobus se naglo zaustavio na jadranskoj magistrali. Izašla je samo jedna putnica i dok je stavljala svoju putnu torbu na rame, on je nestao iza prve krivine, ostavljajući za sobom oblak dima iz probušenog auspuha. Odrvenelih nogu od sedenja i bunovna od neprospavane noći, napravivši nekoliko krutih koraka, ona požuri da se što pre skloni sa autoputa.

Gradić se nalazio ispod magistrale, tik uz more. Pitaće nekoga za adresu pansiona, pomislila je, dok je zaglušujuća buka smetlarskog kamiona odzvanjala u rano jutro budeći i one najčvršćeg sna. Prošla je čitava večnost kako nije osetila miris mora u rano jutro, videla plavetnilo pučine i čula horove zrikavaca u podne kad sunce upeče crvenu zemlju, masline i stenje. Stigla je u Budvu. Još uvek je bila razočarana što nije otputovala nekud dalje, dovoljno daleko da konačno vidi okean. Spremala se za takvo putovanje, a život je doveo ovamo na Jadransku obalu na kojoj je bila bezbroj puta. Nije važno, sva mora sveta su ista voda! U ovom trenutku je bilo važno doći, udahnuti punim plućima, osetiti miris čempresa, zaroniti i osetiti u ustima gorkoslan ukus morske vode. Beše na trenutak zadivljena kao kad je prvi put videla pučinu, stojeći na obali sa malim kartonskim koferom primerenim njenoj petogodišnjoj ruci. Oseti istu radost i seti se kako je bela brodica plovila dugo, a kad je pristala, jedan veliki talas posprskao je njenu crvenu haljinicu sa belim tufnama.

Vukući torbu na ramenu, osećajući sve više njenu težinu, siđe na obalu i sede na prvu klupu ispod rascvetalog oleandra. Zbog jutarnje rose i sunca čija je toplota svakog trenutka rasla sve više, miris cvetova beše intenzivniji i zagušljiviji. Zato brzo ustade sa klupe, izu patike i zagazi u pličak. U prvi mah voda joj se učini ledena, ali već sledećeg trenutka mali nailazeći talas pokvasi joj gležnjeve i ona oseti blagotvorni dodir koji joj opusti umorna stopala. Stojeći tako u plitkoj vodi, vide galeba kako se strmoglavo spušta ka površini i odmah potom uzleće, noseći plen u kljunu. Mala, srebrna riba, zaključu Marta, saže se, zahvati rukom more i prinese šaku ustima. Poljubac ili šapat svejedno, ovde sam dobrodošla!

Prošla sam sigurno pola života, pomisli, pokušavajući da se seti koliko su joj živeli otac, deda, pradeda. Sudeći po pričama, bili su dugovečni. Ne zna kako su živeli, ali sluti svakako zanimljivije jer ničiji život nije prazniji i dosadniji od njenog. Oni su sigurno ostvarili bar deo onoga o čemu su maštali. Deda je stigao do Amerike, a onda se pred kraj života vratio kući. Zašto se uopšte vraćao kad je svuda bolje!

Ovde se samo sanja o pravom životu! Ona više ni ne mašta, njeni snovi su se istrošili i nestali bez traga! Nijedan joj se nije ostvario, nijedna bedna želja, osim one zbog koje jedva da ima zanimanje. Svuda samo neuspesi i prevare o kojima sada neće da misli. Male radosti i velika žaljenja. Poslednjih godina samo kolotečina koja joj je uništila svaku

nadu da će sutra biti drugačije, da će se nešto promeniti, a njen život poći drugačijim tokom. Ipak radovala se ovom putovanju jer voli da putuje. Od rane zore kad je autobus izašao iz strmoglavih planina, gušila je slutnja i osećanje da je možda sve krenulo sa mrtve tačke. Ako ništa drugo, ovde će imati vremena da sagleda puno toga i pokuša da razume. Čovek je uvek rob vlastitih osećanja! Ona to zna, pa ipak ne može sebe da razume. Život bi morao biti pun nepredviđenih događaja. Svačiji osim njenog!

Sunce je jako, bleštava svetlost odbija se od vode i zaslepljuje je da jedva gleda. Ipak vidi vrapce i morske laste kako lete nisko, iznad same površine i gutaju u letu mušice i sitne insekte. Žure da preteknu dnevnu vrelinu i pripreme svoja sitna telašca za naporan dan u kome će neprestano leteti. Inače će ih popapati neke gladne mačke! Znaju li to kad se toliko trude? Sigurno se ne plaše onog što ih okružuje. Raduju se i ne pate od depresije. Ona se plaši svakog trenutka, iako ima mozak koji joj je svevišnji dao na korist i polzu, a ne zato da je muči i sapliće! Zbunjena je jednako pred životom kao kad je imala pet godina. Sluti da nikad nije naučila da živi.

Neće odmah otići u pension. Tamo sigurno još uvek svi spavaju. Popiće kafu ovde na obali u prvom restoranu. Konobar u blizini već razmešta stolice i širi suncobrane. U susednom kafiću neki momak pripasane kecelje čisti izlizanom metlom otpale iglice bora. Vešto kao kajakaš na slalomu, zaobilazi stolice koje je prethodno poređao. Mora popiti kafu. Valjda imaju espresso, turska joj ne bi prijala. Ljudi danas toliko piju kafu da se čudi što uopšte imaju želudac. Njen stomak je osetljiv i zato mora da ga čuva. Mora da čuva i oči jer su loše osvetljenje i hiljade iščitanih stranica odavno skratile njene mogućnosti vida. Bez obzira na zaslepljujuću, bleštavu svetlost i bol koju zbog toga oseća, želi širom otvorenih očiju da gleda plavetnilo neba i vode. Ovde će zaboraviti na sve što je muči, misliće samo na ovaj trenutak. Neće dozvoliti da je išta podseća na prošlost, neusphe, prevare, lažne prijatelje i sve one koje nije mogla da bira. Kad biraš po svaku cenu, moraš da odbaciš i one koje nisi mogao da biraš. Lako je to reći, pomisli sedeći na obali, dok je sunce visoko odskočilo, a prvi kupači sa skalamerijom ležaljki, suncobrana i luftmadraca nagrnu na plažu. Čula je plač deteta koje se uplašilo ulaska u vodu, upućene mu reči ohrabrenja i veseli žamor raspoložene gomile. Videla je namrštenog i zabrinutog tipa u čiji se lik u prolazu zagledala. Prošao je tik pored nje hodajući polako, a ona naslutila po njegovom rasejanom pogledu da je ostavio tamo na kopnu nekoga na koga misli, a bliži mu je i draži od društva koje ga okružuje.

Bilo bi glupo da sada ode i pokvari trenutno raspoloženje, samo zato da bi se javila u pension. Ipak ne može ceo dan sedeti na plaži potpuno obučena i musava od puta. Mogla bi se presvući i zaplaviti makar jednom, da se rashladi i spere prašinu koju je na sebi donela.

Temperatura se vrtoglavo penje i u malom kafeu nastaje gužva. Masa kupača navalila je na šank, a konobar verovatno primetio da ona ispija već treću kafu. Zato se premesti u susedni bliže vodi, gde su je odmah poprskala razdragana deca. Moraće da se premesti, smeta joj cika i vriska. Još koji minut i zaboletće je glava. Niko ne pazi na tu decu. Oni koji o njima treba da brinu, verovatno se sada zabavljaju. Jebeš takve roditelje! Deca su im važna jer su magična formula njihovih ljubavnih veza i svakako braka. Zbog te lažne magije najčešće pate i oni i deca. U braku su im ona najvažnija, zato se ljudi i žene.

Kad razmišlja o deci, dolazi do zaključka da su sve ljudske veze podređene isključivo razmnožavanju. Sve se čini u korist razmnožavanja! Kad prođe ta faza retko se ko lomi oko partnera. Da nije tako, ona sad ne bi bila sama. Otkako je njen biološki sat stao, više nikoga ne zanima. Sada je svaka i najneprivlačnija žena interesantnija od nje. Ona nikom nije bitna jer više ne može da služi kosmičkom programu obnavljanja života! Doduše ona nikad nije rodila, ali neki muškarac mogao je do juče da se nada. Žene u godinama su apsolutno nebitne i nezanimljive! Izabrali mladu ženu je životna investicija, a matoru prava propast! Tako misli svaki muškarac. Ljudi se sreću, spajaju, vole, ubijaju, čine gluposti, ponekad i velika dela, pomeraju planine, plaču i nariču, čineći sve samo da se razmnože. Mala je razlika između njih i životinjskog carstva. Ona nema decu, a tuđa je izludju. Ne znaš kad su gora, kad su mala ili velika. Deca su najčešće opravdanje za sve gluposti ovog sveta. Oni koji tako slepo slede svoje instinkte u stanju su da učine svašta za svoje potomstvo, da se odreknu sopstvenog života, pa čak i počine zločin! Vaspitavaju svoju decu da budu ista takva kakvi su oni! Od malena ih uče pogrešnim pričama. Ivica i Marica!? Njoj je i danas žao veštice. Šta je ona skrivila da je gurnu u peć? Žena taman sredila i nacićrerala kuću, a onda došla neka deca da je zajejavaju! Usput su je optužili da je stara i ružna, tek toliko da nikome ne bude žao što je završila u rerni! I danas prezire bajke. Sve su to obične laži! U životu nema čarobnih štapića koji rešavaju probleme! Krastava žaba je samo žaba i uopšte ne mora biti ružna. Zašto mora da se pretvori u lepog princa kad je princ opasniji za princezu od razjarenog, gladnog tigra?!

Grupa mladića se glasno smeje i prska devojke u vodi. Jedna ju je u prolazu pogledom odmerila. Glupača, sigurno misli da će dovek biti mlada. Već u tridesetoj će ostariti, a u mojim godinama biće prava baba! Uostalom, sva ta mlada tela uopšte nisu besprekorna. Ona najzgodnija i najlepša devojka sigurno misli kako uopšte nije lepa, a ona najkrupnija i najdeblja je prava nasrtljivica! Ubeđena je u svoje fizičke kvalitete! Sve zavisi kako se postaviš prema sebi. Ako si ubeđen da si lep, onda to uistinu jesi!

Kad je bila mlada, Marta je mislila da ima puno fizičkih mana. Danas zna da su te sumnje u sopstveni izgled bile obične pubertetske bube. Tako se pokazalo, a čitav život muškarci su je saletali kao muve teglu meda. Danas stvari stoje drugačije. Otkako je zamolila svog sustanara da piša u lavabo, onda kad nije siguran da će posle nekoliko litara piva usmeriti mlaz tačno u šolju, počeo je da joj prkosi! Najčešće na kraju dana kad bi se sukobili oko potpuno nebitnih stvari, kad bi otišla u kupatilo da opere ruke, ili zube pre spavanja, njemu bi se naprasno pripisalo. Gurao bi se uz jedini lavabo u kupatilu i skoro je popišao nekoliko puta! Njena primedba da ode u toalet, ili sačeka svoj red, završavale su se redovno žestokom svađom, jer je ona smislila taj način pišanja za njega! Da se on pitao sigurno mu ne bi palo na pamet da piša u lavabo! Uvek je ona za sve kriva!

Mora se pomiriti sa mišlju da nikada nikud neće otići. U Afriku na primer, na neko pusto ostrvo u Tihom okeanu, na obale Pacifika ili Havaje! Tamo nikad nije bila. U stvari, kad bolje razmisli, nije bila nigde! Šta ima od života kad je čitav svet za nju ostao neviden, nepoznat i nikada neće stići da ga vidi. Neće videti ništa od onoga o čemu je maštala, nikakva čuda o kojima je slutila da se događaju na drugom kraju planete, izvan ove male države koja se skupila i skratila od nesreće i ratova. Iskrvarila je i usahla kao tuberkulozni pesnik s početka dvadesetog veka. Ona čitav život sedi na obali malog Jadrana

skog mora koji je kao kakav crevuljak na mapi beskrajnih okeana. Neće nikad stići na široke obale jer je mala i sitna kao mrtva riba u galebom kljunu, kao mali sivi vrabac koga će možda još danas pojesti neka gladna mačka! Ona se rodila sa ove strane zluradog sveta u kome nema ničeg zanimljivog!

Vrelo podne oteralo je mnoge kupače u senke oleandra i debelu hladovinu hotela i pansiona. Gužva je popustila i mnoge ležaljke ostale su prazne. Marta je još uvek sedela u senci velikog suncobrana. U vreme ručka na plaži su ostali samo najuporniji. Bilo je malo kupača u vodi i ponovo se mogla videti pučina. Sedeći u udobnoj ležaljci primetila je izdaleka žensku figuru zaronjenu do struka, kako gazi kroz vodu sa detetom u naručju. Prošla je ispred nje i ponovo se vratila istom putanjom, dižući bebu iznad vode, povremeno joj kvaseći glavu mokrim rukama. Marta nije videla kad je izašla iz vode, ali je primetila kad je prošla tik kraj njenog ligeštula. Nosila je svetloplavi bikini. Nešto je zasmetalo utisku Martinog oka i višesatnom gledanju u polugole ljude. U trenutku shvati razliku. Iz njenog takoreći četvrtastog tela, izrastale su direktno noge! Ono beše bez struka i prirodnog oblika. Uzimajući peškir sa ležaljke, devojka se okrenula profilom i Marta primeti da ima i ogromnu grbu na leđima! Ta okrugla grba veličine fudbalske lopte, imala je celom dužinom dva debela, ukrštena ožiljka kao dva prekrštena šnira na istoj cipeli! Lekari su očitno bezuspešno pokušali da tu ružnu izraslinu uklone, pomisli, a neko je uistinu bio ljubazan i poveo ovu devojkicu da mu pričuva dete na odmoru. Beše joj neprijatno da je gleda, te okrenu glavu na drugu stranu. Dete zaplaka i ona ču neobično nežan ženski glas, shvativši da je suviše blizu devojčine ležaljke. Htela je da ustane i konačno ode na ručak, ali joj se nepoznata obrati rečima:

– Zašto se ne okupate? Voda je danas izuzetno topla!

Marta je želela da joj odgovori pitanjem: a zašto ste vi još uvek na plaži, kada su svi sa decom otišli da se odmore? Zaključila da je se to ne tiče i da bi bilo korisnije da joj uputi pitanje, na primer, u kom bi restoranu mogla najbolje da ruča. Zausti, pogleda je prvi put u lice i zaneme. Grbavica je gledala u nju širom svojih razrokih očiju. Sa njene retke i bezoblične kose slivale su se kapi vode, a na pljosnatom licu od deformisanog nosa do poluotvorenih usana beše ružan, crveni ožiljak.

Operacija rascepa gornje usne ipak je bila uspešnija od pokušaja uklanjanja grbe, zaključila i iskreno reče samo jedno: ahhh... tako sam umorna!

– More je najbolji lek za umor, reče devojka, obraćajući se više detetu koje je skakotalo u rukama. Potom sede, dohvati flašicu i spretno gurnu cuclu detetu u usta. Marta je gledala u njene nežne i lepe ruke koje su u neobičnom naručju ljuljale dete. Ono je sklopilo oči i zadremalo u trenutku, a devojka podiže pogled iznad Martine glave i lice joj se ozari. Razvuče usne u širok osmeh, te su joj se videli, sitni, krivi zubi.

Izgleda kao riba, grdoba, pomisli, dok je njenoj ležaljci prilazio visok, a Marta primeti, veoma lep muškarac. Prišavši bez pozdrava, saže se i poljubi grdobu pravo u razjapljena usta!

– Stigao je tata, veselo reče grbavica, podižući dete. Hajde poljubi tatu... ponovi nekoliko puta, prislanjajući svoj obraz uz bebino lice.

Marta ostade bez ijedne misli i s prazninom u mozgu koja je skoro glasno odzvanjala. Napregnu sluh. Poče razgovor među njima i ona shvati da joj je mladić muž i otac dete-

ta. Na brzinu je skinuo šorc i bacio se u more. Plivao je vrlo kratko, izašao iz vode i onako mokar pokušao da je zagrlji, želeći da je rashladi kapljicama koje su se slivale sa njegovog atletske građenog tela. Ona se branila, blago ga gurajući od sebe i tiho negodovala stavljajući prst na usta, pokazujući na zaspalo dete pored ležaljke na dušek. Mladić je nežno i sa ljubavlju zagrlio i ljubio svoju ženu, šapćući joj nešto na uvo.

Ako neko može da voli i ljubi ovu ženu, pomisli Marta, onda sigurno ima ljubavi i nade za sve nas nakaze na ovom svetu! Setivši se svojih misli od malo pre, počeo naglas da se smeje kao luda i upiše se od smeha!